



לע"נ מרן הגאון הגדול רבי
יעקב אדלשטיין זללה"ה

גליון קב"א ח"ב, פ' תרומה
– כ"ט שבט ה'תשע"ז
רמת – השרון

מסיחותיו של מו"ר הגאון הגדול רבי יעקב אדלשטיין זללה"ה

מופת הדור ואוהבו

[כתיבת נכדו הרב מרדכי שמואל
בהגרצ"י אדלשטיין שליט"א]

אני ניגש לכתוב על מורי זקני צוק"ל, ברתת בזיע בחלחול ביראה ובמורא כלשון וידוי ר"נ גאון שאמרנו בתפילת יום כיפור קטן שעה קלה לפני הסתלקותו הפתאומית של סבא (מת במוצאי יו"כ סימן יפה לו), ובזמן הכתיבה מתעצם יותר החיסרון, כשבאופן טבעי מתעוררת ההרגשה הקבועה שבכתיבה: צריך לשאול את סבא אם מתאים לכתוב כך והאם סיפור זה מתאים לרבים, כי מי כמוהו ידע תמיד בעין בוחנת מה לרחק ומה לקרב, ואף תיקוני קצו של יו"ד, פסיקים ונקודות חסירות ויתרות לא נפקדו מעיני הבדולח שלו.

רבים רבים נגשים ומבקשים סיפורי "מופתים" עליו. ומיד אני נזכר בסיפור שהיה חביב עליו שהרבי משינאווא אמר על אביו הדברי חיים שיותר מהסיפורים על המופתים שהיו, יכול לספר על סיפורי מופתים שאנשים ממציאים ולא קרו. ואני גם נזכר איך אחרי שספד האי ספרדנא על אחד מהגאונים ואמר בלשון "מעולם לא היה וכו'", אמר לי סבא: למה צריך להגזים בהספד והרי אני יודע שזה לא נכון כי בעיני ראיתי, ואיך אומרים **מעולם**. וא"כ כמה זהירות צריך בסיפורים עליו (וכמו שהעיד עורך עלון גאון יעקב שליט"א, שסבא היה תמיד אומר לו, על דברים שהעביר לביקורתו, אם אתה רוצה, תכתוב את הדברים בשמך, לא בשם יעקב אדלשטיין).

אמנם היו והיו "מופתים" שראינו בעינינו, ולדוגמא אותו מופת שנראה לעיני עם רב ואני בתוכם בליל פורים שנת תשנ"ט כאשר היה חתול שניסה להכנס כל הזמן לביתו הישן בקומת קרקע שברח"נ נעמי 4, ולא נתנו לו להכנס וגירשוהו והוא חוזר שוב ושוב, ושאלו את סבא מה לעשות, עד שאמר באיזשהו שלב, הניחוהו שיכנס, ונכנסו החתול בסערה לתוך המון האנשים שהתכנסו בסלון הפנימי, והלך מתחת השולחן עד למרגלותיו של סבא ועמד שם, ואז אמר סבא לכל הציבור שיקראו אותו אחד מפרקי למנצח שבתהילים וכשסיימו זה אמרו כולם מחול לך, ובפתע פתאום נסתלק החתול החוצה, והיו שהעידו שמיד אח"כ נדרס בכביש הסמוך לבית. כל זה היה לעיני עשרות רבות של אנשים.

לבקשת רבים, הבאנו הביאור למכתבי הרב האחרונים
בהתייחסות עם בנו הגר"ח שליט"א]

בס"ד יום שלישי לפ' יתרו י"ח שבט תשע"ז
יריעות דברים והיפוכם

המאמר דלהלן חיברתי היום, בנוי מתוך ספר "כתב סופר" שחיבר הבן של החתם סופר
חלק א. וישמע יתרו...

אל כבוד אקלידס ואל כבוד ארכימדוס: האם שמעתם רוח סערה בחצות לילה? מה תגובתך? וזה הרוח בא מכיוון הים האדום? זאת השאלה אליהם

חלק ב. תגובת החכמים

זה באמת נושא מעניין למחקרים...

עד כאן החכמים שאינם רואים דברים שלמים, עד כאן דברי "חכמים" הרחוקים מלדעת את האמת.

בהמשך, דברי חכמים שכבר ידוע להם שיש בעולם עוד דבר קיים, רק, אני בגלל היותי מוגבל עדיין לא מכיר.

[ביאור: עד כאן, תיאור 'וישמע יתרו' ששמע קריעת ים סוף ובה לחחון שמועתו ולהתגייס, ומנגד חכמי יון ששמעו גם ניסי השם אבל בחרו לחקור ה'תופעה' מבחינה מדעית]

חלק ג. פסחים דף נ"ז ע"א:

תנו רבנן: ארבע צווחות צווחה עזרה, ראשונה: צאו מכאן **בני עלי** שטימאו היכל ה'. **ועוד** צווחה: צא מיכן **ישכר איש כפר ברקאי** שמכבד את עצמו ומחלל קדשי שמים דהוה כריך ידיה בשיראי ועבדי עבודה [הרי אלו שנים לגנאי] **ועוד** צווחה העזרה [אלו יהיו השנים שלשבת]: שאו שערים ראשיכם ויכנס **ישמעאל בן פיאכי** תלמידו של פנחס וישמש בכהונה גדולה, **ועוד** צווחה העזרה: שאו שערים ראשיכם ויכנס **יוחנן בן נרבאי** תלמידו של פנקאי וימלא כריסו מקדשי שמים...

שנים לשבח ושנים לגנאי.

[ביאור: גם כאן שני זוגות שהיו באותו מקום, ראו ניסי השם שהיו שם, ואעפ"כ האחד נזכר לשבח והאחד לגנאי]

ויה"ר שיזכנו השי"ת להיות בכלל 'כי מכבדי אכבד', בע"ה

עד כאן כדי להשביע רצון האנשים הדורשים מופתים, אך במשפחה תמיד ידעו מהו המופת הגדול, וזכורני איך לפני שנים רבות בא אחד ודיבר על מופתי הרב, וענה לו אחד מהנכדים הדרדקים, אצלנו המופת הגדול זה הלימוד תורה של הרב, וכמה שיבחו אז במשפחה את דבריו. כי כך היתה ההרגשה תמיד, ותמיד ראינו את המשקלות שסבא נתן לכל דבר, מה חשוב ממה [וכמה פעמים יצא לשמוע מסבא את תגובת אביו הגרצ"י כשסבא חזר בבחרותו מהשיבה בבני ברק

בס"ד יום שלישי לפרשת משפטים תשע"ז כ"ה שבט

"דא רזא דגלגולא"

גיוואלד !!

יעקב, צעקת, שוועק, קריאות גדולות, לבקשת הצלה.

חלק א. אנא, הצילוני מאבדון חס ושלום.

גב. הקול – קול גדול אדיר וחזק, בתגבורת.

כמו:

"גדול" – היינו הולך ומתגדל

"אדיר" – היינו הולך ומתאדר

"רעש" – היינו הולך וגובר ה"רעש"

"וחזק" – היינו הולך ומתחזק באותה עצמה

עד כאן המשל מצעקות ר' ישראל משקעס, שהיה סולם קולו מתרומם, כשהיה חזן בשחירת.

[ביאור: עד כאן תיאור הצעקה של המתדיין בבי"ד וביה"ד פסקו לחובתו והוא יודע שהאמת לא כך הייתה. ועל זה עונה החזו"א שאי מקום לצעקה שהרי אלקים ניצב בעדת א"ל. ולפי סוד הגלגול יובן שבזה הוחזר החוב מגלגול קודם.]

חלק ב.

הקשב ושמע, איזה רחש לחש נעים, מתוך לאזניים, מלטף וקורא באהבה:

זה קול שמכירים אותו – הוא קולו של פיו של חזון איש: וכך הוא אומר "כתוב בזהר 'ואלה המשפטים, דא רזא דגלגולא'"

לפי מידע זה מיושבות כל התמיהות, כגון אם ראת גזל, והמקום הוא כזה, שאין בו אנשים כשרים לעדות זו, ע"פ מדע הגלגולים מיושבות כל התמיהות.

[ביאור: והמשל בזה הוא לתרגולת שלאחר שבקעו הביצים שישבה עליהם, ברח ממנה אפרוח למים, וצוצקת חמס, אבל אינה מודעת לתחלת גלגולה של הביצה:]

חלק ג.

מעשה שקרה ותרגולת דגרה ובטעות הייתה שם גם ביצה אחת של ברווז. ובהגיע יום הולדת כולן, והאפרוח ה"משונה". ויפן כה וכה, פרש כנפיו לשוט על פני המים, לקול בכיות ה"אם" הדוגרת.

וסיפר מופתים מהחזון איש, אחרי שניים שלושה מופתים עצרו אביו ואמר אני אגיד מהו המופת הגדול של החזו"א יותר מכל המופתים, המופת הגדול הוא שהוא יגע בכל התורה וניתן לדבר איתו

לעילוי נשמת: יעל בת משה אלפרד ביה ברטה בת בנימין, משה מוריס בן יצחק, דוד בן נסים, אבנר בן רפאל, הילדה בת זרדה, עובדיה בן גורגיה, ברטין בת רחל, בן ציון בן בנימין, שרה בת מנחם, סימה שמחה בת משה, שמעון בן אברהם, שמואל דני בן נח משה, יהודה בן אליס, נעמי בת רומיה, חי בן יעקב בובה מימון, ניסים סופר, לאומה סופר, יעקב בן בובה, אסתר בת לאומה, שמאי בן צבי, איטה בת רחל, עובדיה בן חיים, דליה בת אסתר ז"ל

מי שיש בידו סיפורים או הנהגות ממרן זצללה"ה מכלי ראשון בלבד!
וכן תמונות או הקלטות, מכתבים או ד"ת בכל נושא, נודה לו אם ישלחם לכתובתנו
geonyaakov@gmail.com
או בפקס: 077-3179681
ניתן גם להשאיר הודעות מוקלטות או בקשה שנושבו אליכם בטל' 03-5400059.
בשם המערכת ובני המשפחה

עכשיו כבר מאוחר ואי אפשר להמשיך ללמוד יחד. כמה לקח למדתי אז, כי אני הלא ידעתי שאם היה נשאר עם התורה אהובתו גם אם היה עובר שעה ויותר הייתי זוכה עדיין ליהנות מזיו תורתו, אך ברגע שנכנסה אהבת הבריות וגבתה את חובה, אני יצאתי נקי לצערי.

ר' אליהו לאפיין הוסיף למימרה המפורסמת הנ"ל של ר' ישראל, שר' איצלה בלאזר העיד שבשביל ר' ישראל לשבור מידה רעה היה דומה לשתיית כוס מים. ואנחנו הקטנים לא יודעים להעיד על הסבא בנסתרותו הרבה, אמנם לעין בשר פשוטה, לאינשי דעלמא, היה נראה בסבלנותו לכל, כשונה מים לצמא, עד כדי שאנשים יצאו בתחושה שהם גורמים לו הנאה בשיחתם ובנוכחותם. ולכשתימצי לומר, באמת באהבתו העצומה גרמו לו נחת רוח בהנאתם.

ואמנם כבר משחרותו הוכר לכל בליכו הרחום, וכמו שסיפר מו"ר רבי משה שטיגל, שזוכר עת למד הסבא בשיבת פוניבז' ולידו החברותא בן דודו רבי נח ברמן, ותור ארוך של בחורים משתרך כדי לשאול את בחיר הישיבה יעקב אדלשטיין שאלות משאלות שונות. ור' נח בראתו כי אין לידו חברותא אלא "משיב", סתם את פי סבא בידו, כדי שלא יוכל לענות, ובין חרקי האצבעות של רבי נח היה הסבא ממשיך ומשיב לכל הפונים. אך החידוש הגדול שגם לעת זקנה לאחר תלואות ויסורים רבים (שאולי לא נראו לרבים מרוב הסתרתו, ובאמת היה למוד בתלואות מילדותו. **אכן למד הוא היטב מסכת מכות, ובפטיחתו נסתיימה ועשה עליה הדרן**), ובגיל שאצל רבים האנוכיות גוברת, אצל סבא רק נתגברה ובערה אש האהבה.

וכאהבה שאהב הוא את הבריות כך הם החזירו לו אהבה. וכפי שספד אבי מורי באשכבתיה דרבי, כולנו יתומים, כולנו בניו, וגעו כל העם בבכיה, כי כך ההרגשה של אלפים, אבל יחיד עשי לך, אבי אבי.

הרבה דיו נותר בקולמוס, וכתבתי בחפזה תוך ימי ג' לבכי, עבור העלון המיוחד גאון יעקב שהיה יקר מאוד למורי זקני, וטרח וכתב לו מידי שבוע מאמרים מיוחדים ועד למכתב מימיו האחרונים בענין רוא דגלגולא, שכולו רוא וסוד, ואין אתנו את אבינו רועינו שילמדנו בינה ויפרק הסתומות.

ת.נ.צ.ב.ה.

על העליונה. איך אפשר לשכוח את כל הסעודות שבת וחג, כשסבא יושב מוקף בני משפחה ואורחים לרוב, ובחביבותו המופלגת אוכל סעודתו ומתבלה בדברי תורה הערבים לכל אוזן עם סיפורים מאוצרו הבלום, והכל יושבים ונהנים ושלווים (כבר היו הרבה ששאלו מהו הסוד שיושבים צפופים שמונים אנשים בליל הסדר וכולם שמחים ורגועים, ואנחנו ידענו שהכל הולך אחר הראש - ראש המשפחה וממנו לכל האיברים), והוא מקפיד להודות להני נשי דוכיין בעריכת הסעודה ומאכליה, ונדרמה לכל כאילו אין סוף לסעודה, אין לחץ ואין זירוז. ומיד לאחר ברכת המזון כאשר נסתיימה מצוות ואהבת לרעך כמוך בהידור, קמה צרתה וגם ניצבה, והוא חזר לתלמודו מיד לש"ס האהוב עליו, ומצדיו יחום הסער, אנשים נשים וטף משוחחים בקול גדול, קול בכי תינוק עם קול שחוק נער, רהיטים זזים מהכא להתם, והוא בעולם משל עצמו, שקוע בגמ' שעל הסטנדר. (המשיל זאת פעם מי שראה את החזיון המופלא הזה, לאותו ילד שמחכה בכליון עיניים שתגמר הסעודה, ויוכל לשוב לשחק בצעצועיו האהובים).

ואי אפשר לשכוח את אותם לילות בהם ישב ללמוד בחברותא, ולרגע נראה שהעייפות גברה עליו, אך ראו זה פלא, נזכר הוא שיש ר' חיים (וכדו') כאן בסוגיה, מיד ביקש להביא את הר' חיים (או שיותר נכון לומר שקם ולקח את הספר כמנהגו - אומר ועושה), וברעננות מחודשת, כביכול לא היה מהבוקר במסעות לשיעורי תורה בריתות בר מצוות חתונות בכל רחבי הארץ (מצד קיום ואהבת לרעך), משקיע כל כולו בר' חיים, והזמן נוקף והשעון מורה על שתיים לפנות בוקר, אך הוא לא שם לב לשעון כי הר' חיים מונח לפניו (רק החברותא שם לב...), והשעון מורה על שלוש, אך מה לו ולזמן כאשר הוא מרחף בעולם האהוב עליו (בהיפך מטבעו של עולם שעייפותם מרחיקה אותם מן העיון).

ונזכר אני פעם שזכיתי לישיב לידו וללמוד, ובכחצות הלילה אני שומע דפיקות וצלצולים מהדלת האחורית, הלכתי לפתוח, והיו שם כמה בנות שאמרו לי שהם הגיעו לקבלת קהל של הרב (שבה גם הוא היה למעלה מהזמן כידוע לכולם עד השנה האחרונה ממש), אמרתי להם הקבלת קהל היא מחר ולא היום, אמרו לי מה נעשה הגענו במיוחד מירושלים, הלכתי לשאול את הסבא והוא אחרי ש'למד' להגיד גם לא לאנשים (ניתן להאריך טובא בלמידה זו ואכ"מ), אמר לי תגיד להם שאני באמצע שיעור ושאי אפשר, ואני ב'רחמי' אמרתי לו אבל הם הגיעו מירושלים במיוחד, אז הוא נכנע לבקשותי ואמר לי תגיד להם שיכנסו אבל שיהיה בעמידה ולשתי דקות. ואז ראיתי כמה היה הסבא חכם הרואה את הנולד ובהכירו את טבעו כנראה ידע שאצלו בפועל לא שייך שתי דקות ובסוף התארכו הדברים **בעמידה** לכחצי שעה ואולי יותר (וכפי שזכור לי לא היו אלו ענינים שב'פיקות נפש', אך בכל צרתם לו צר כבפיקו"נ), ואז אמר לי

בכל סדרי הש"ס, ובכל מקום יש לו מה להוסיף ולהאיר (וראה באריכות בהספד שנאמר על רבי חיים גריינמן ונדפס בגליון גאון יעקב שביעי של פסח תשע"ו). ובאמת אני נזכר במה שאמר על עצמו אחד החכמים, שבילדותו חשב שעיקר העבודה והמעלה זה יראת שמיים, אחר כך חשב שעיקר העבודה זה לימוד תורה, וכשהתבגר עוד יותר הבין שהעיקר זה המידות טובות, וידוע שרבי ישראל סלנטר אמר שיותר קשה לשבור מידה אחת מללמוד את כל הש"ס. אני חושב שבמבט של בגרות, אפשר לומר על סבא שהיה בבחינת מופת הדור במה שהיה אוהבו, המידות טובות המופלאות האהבה עצומה לכל בריה, ענוותן שפל ברוך ולא מחזיק טיבוחא לנפשיה זהו **המופת הגדול** של סבא.

סבא היה מספר את הסיפור על הדיבוק שהיה בימי הגאון מוילנא, ששאלו אותו מי הנסתרים שבדור ומנה את הגאון כמדומני במספר שש, וכששאלוהו הרי הוא גלוי ומפורסם, ענה הדיבוק כל מה שמפורסם זה רק אפס קצהו. על דרך זה ניגשו אלי כמה אנשים ואמרו שסבא היה לו בחינה של נסתר בתורתו (אשר היתה מבהילה ביותר, ודי לשמוע את שרי התורה שבדור איך התבטאו על תורתו), ונגלה באהבתו את הבריות, אמרתי, לא אתם טועים הוא היה נסתר גם באהבת הבריות כי אם יתן איש כל הון שבעולם באהבה שאהב רבי יעקב אדלשטיין את התורה בוז יבוזו לו, ואת כל זה הוא הקריב הרבה פעמים למען הבריות שלא יכלו להבחין בסבלנותו המרובה כמה הוא מוותר. וכמו שאמר בפורים שנה אחת לאחר שיישב לברך את העם מערב עד בוקר, שממש היה לו חשק לנסוע לפורים למושב נידח ולהסתגר שם באיזה ביהמ"ד. וכמו שיצא לשמוע ממנו כמה פעמים שבשביל העולם הזה (ועוה"ז דידיה היינו תורה) הוא היה מעדיף להיות בבני ברק כל הזמן בין הלומדים. וכך כתב הוא במכתב מיוחד לפני שנים רבות למישהו שמפאת אי הבנה היתה לו קפידא כלשהי, וז"ל (מתוך טיוטת המכתב): ...**קטונתי מלעמוד עם אדם בעל תשובה שהוא אהוב למעלה ונחמד למטה וברתת אני כותב שורותי אלו. אמנם ידעתי כי בתור אדם שמכנים אותו בתואר "רב המושבה" הריני כמו "שעיר לעזאזל", שמטילים עליו עוונות, שגגות ודונות של העיר ואזרחיה, ועתה ענין נוסף כתוצאה של אי הבנה. לא אחת ולא שתיים, שקלתי ברצינות, והגעתי למסקנה שלטובתי החמרית והרוחנית רצוי שאתפטר, אך כשאני נמלך מדי פעם עם רבותי, הניאוני מלעשות צעד זה מטעמים הכמוסים אתם. ובסוף המכתב חתם: אם נגרם לך צער, אנא סלח ומחל, בהתאם לדת תורתנו. בכבוד רב ובברכה מאדם שעל אף הכל וללא סיבה, ימשיך להיות רוחש הערכה וחביבה, כי לא בכל מקום וזמן, תקרינה טעויות כמו כאן. עכ"ל, ואידך זיל גמור.**

וכמה ניתן להאריך על אהבת לימוד תורה ואהבת הבריות שהלכו אצלו יחד, אך לעיתים היו כמו אויבות זו לזו, כשלרוב יצאה אהבת הבריות וידה